

Domáci glasovi

Štev. 97.

Lienz, četrtek 16. maja 1946.

Leto. 2.

NATKOČLJIVEJSI PROBLEM

Francoski zunanji minister Georges Bideault je v aprilu pri nekem angleško-ameriškem tiskovnem banketu v Parizu podal važno izjavo o nemškem vprašanju, izjavo, ki globoko zajema ves kompleks tega vprašanja.

"Nemčija", tako je izvajal francoski državnik, "zavzema v Evropi in v svetu zelo važno mesto. Često se bojim, da v vseh državah ne razumejo našega zadržanja v tem vprašanju. Mi Francozi seveda priznavamo važnost gospodarskih problemov. Vendar smo mnenja, da sporazum glede Nemčije pomeni sporazum glede vseh svetovnih problemov. Nemški narod ima vse darove, ne le sposobnost, da razume stališče drugih narodov. Če nam ne uspe, ustvariti okrog črnega madeža, ki ga predstavlja Nemčija, neko mednarodno solidarnost, potem nam to tudi v drugih vprašanjih ne bo uspelo. Če glede Nemčije ne bo mogoče doseči sporazum, tedaj tudi v nobene drugem problemu ne bo prišlo do zedinitve."

Dan nato je londonski "Times" glede francoske zahteve po popolni odcepitvi Porurja in Porenja pisal, da Anglija sicer razume francoske želje po varnosti, da pa bi se z odcepitvijo zapadnih pokrajin javno mnenje v Nemčiji poostrilo zaradi radikalnih vplivov vseh vrst. Obenem se je vodilno angleško glasilo zavzelo za to, da ima razorožena Nemčija priložnost vključiti se v miroljubno sodelovanje mednarodnega življenja. Pri tem poudarja "Times", da mora to sodelovanje temeljiti predvsem na gospodarski podlagi.

Zelo zanimiv je bil pri vsem tem stavek, da sta tudi Nizozemska in Belgija uvideli, da je zagotovitev gospodarske bodočnosti Nemčije izredne važnosti za veliki pristanišči Antwerpen in Rotterdam.

Obe stališči se nam zdita simptomatični; do neke mere predstavljata obe skrajnosti za opazovanje nemškega vprašanja, ki stoletja vznemirja svet.

Nemčija postavlja svet pred izreden političen problem, ki se tiče vseh velesil od katerega rešitve precej odvisi, da bo prišlo do ustvarjalnega mednarodnega reda in zdravega ravnotežja med velesilami.

Nemčija pa predstavlja tudi važno gospodarsko vprašanje, od čigar pametne rešitve odvisi morda še bolj bodočnost Evrope.

Francoski interes stremi bolj za čiščenjem političnih vprašanj, ki jih stavlja Nemčija velesilam in sebi; Anglija računa - svojim tradicijam primerno - bolj na gospodarske potrebe. To vse še nebi bilo tako hudo, če politika in gospodarstvo nebi, kot se zdi, zahtevala ravno nasprotujoča si načina obravnavanja nemškega vprašanja.

Centralistično - militaristična Nemčija ne sme več obstajati - to v interesu vseh narodov -, glede tega je menda vsako razpravljanje odveč in to bodo razumeli vsi pametni Nemci. Toda gotovo bi bilo nespametno in nevarno za vsak zdrav razvoj, če bi Nemčijo kot gospodarsko in kulturno dejstvo, če bi obstoj nemškega naroda kot naroda evropske sredine, če bi oboje hoteli zanikati ali ukiniti, če bi hoteli še povečati praznino, ki je nastala v srcu Evrope zaradi nebrzdane in neodgovorne politike narodnega socializma, in še bolj zмести

kaotični položaj Nemčije.

Vprašanje je, če obstoji srednja pot, ki bi bila ugodna za potrebe varnosti v Evropi, kakor tudi za zakone gospodarske pameti in ki bi Evropi dala upanje na razjasnitev teh najkočljivejših vprašanj.

Prusija je mrtva in pravijo, da je treba mrtve pustiti pri miru. Kljub temu pa ne moremo obiti ugotovitve, da je ravno prusko-nemški razvoj tisti, ki je strmoglavil Evropo v zmešnjave druge tridesetletne vojne.

Prusko gospodstvo je pomenilo vir brezmejne centralizacije in militarizacije nemškega naroda, ustvaritev močne države z napadalnimi možnostmi. Kako naj velesile preprečijo dvig nemškega imperializma, kako naj onemogočijo nastanek nove "nemške nevarnosti"? - Z demokratično prevzgojo nemškega naroda, bodo odgovorili. Dobro, kako naj se izvrši ta vzgoja? Kako hočejo zavreti duh novega nemškega nacionalizma, kakšne možnosti bodo dali nemškemu človeku, da bo ukrotil "Hitlerja v sebi", tega demona, ki bo tako lahko spet postal zapeljivec, če ga bodo spregledali pri sklenitvi bodočega mirovnega reda?

Saj je izredno značilno, da komunistična partija v Vzhodni Nemčiji nastopa kot zagovornica centralistično usmerjenega nemškega nacionalizma, ki čisto izgleda kakor nova izdaja nacional-socialističnih tendenc.

Eden najbistrejših kritikov Nemčije, lord Vansittart, je v zgornji zbornici opozoril na nevarnosti, ki bi nastale v Evropi, če bi zrasel levičarsko usmerjeni nemški nacionalizem. Nato je izgovoril čarobno besedo: f e d e r a l i z i r a n a Nemčija. Tako vključitev "nemčije v celokupni evropski sestav bi le pozdravili,

Več znakov je, da široki nemški sloji želijo dejansko sodelovati pri obnovi uničenega reda. Volja do dela pri nemškem človeku, trezno zadržanje socialistične stranke, veličastno priznanje h konservativni demokraciji, ki je prišlo do izraza pri zadnjih volitvah v ameriški coni Južne Nemčije, vse to priča, da bo kmalu mogoče priti do sodelovanja vseh evropskih narodov, premagati vse težave in ustvariti iz položaja Nemčije varnostni činitelj, ne pa negotovost in pa ograjanje." ("Die Furche" od 11. maja 1946.)

Kitajska enotnost ogrožena

Iz zadnjih poročil londonskega tiska je razvidno, da zmedeni dogodki v Mandžuriji resno ogrožajo pred kratkim doseženi sporazum med kitajsko osrednjo vlado in kitajskimi komunisti.

Pri sporazumu, ki je bil - kakor piše "Times" - sprejet z velikimi upi, ni prišlo do nobene posebne ureditve glede nasprotujočih si zahtev po nadoblasti v severnih pokrajinah. Osrednja vlada je brez dvoma zastopala stališče, da neka klavzula v kitajsko-ruski pogodbi priznava to ozemlje osrednji vladi, čim ga bodo ruske čete izpraznile. Računali so s tem, da bodo po odhodu Rusov s pomočjo Amerike poslali v Mandžurijo sorazmerno močne kitajske čete.

KOMUNISTI PODPIRAJO GVERILCE. V komunističnem taboru pa so računali z naraščajočim vplivom lastne propagande med prebivalstvom. Mandžurija je namreč dežela, ki stoji zelo pod vplivom veleposestnikov.

Ta gospodujoči sloj je doslej tudi dajal tudi guvernerje, generale in denarne močotce. Pojavile so se zato močne struje proti obstoječemu gospodarskemu redu. Ogorčenje mas in njihov odpor proti tanki plasti gospodujočega razreda sta dala komunistom varno občutje,

- da je njihov čas prišel.

Medtem so se očitno čete osrednje vlade hitreje zbrale, kot so komunisti pričakovali. Pojavilo se je močnopartizansko delovanje; čeprav se ne more trditi, da sta bili pri tem soudeleženi obe redni komunistični armadi, je vendar gotovo, da sta delavnost gverilcev podpirali. Partizani so se namreč polastili velikih količin japonskega vojnega materiala in imajo trenutno znatne krajevne uspehe.

GENERAL MARSHALL NAJ POSREDUJE. Staro nezaupanje med Kuomintangom in komunisti je vsekakor spet izbruhnilo. Ravno v pravem času se je v Čungking povrnil ameriški poslanik general Marshall, ki je pripomogel k prvotni zedinitvi, tudi sedaj uživa popolno zaupanje, kadar gre za to, da odstrani sedanjo krizo.

Med njegovo odsotnostjo se je ozračje znatno poslabšalo. Težave, katere mora Marshall odstraniti, so ogromne. Tu nima opravka samo z dvema različnima stališčema, upoštevati mora tudi delavnost partizanov v Mandžuriji. Izgleda, da se ti prostovoljci ne čutijo vezane po nobeni sklenjeni pogodbi in so se odločili, da enkrat za vselej odstranijo samozvanski diktatorski režim.

KOMUNISTIČNA VLADA ŽE SESTAVLJENA! Po zadnjih poročilih iz Čangčunga je bila 7.maja sestavljena v Mandžuriji neodvisna komunistična vlada. Njene člane so izvolili še med sovjetsko zasedbo. Novi režim je razglasil, da hoče delovati popolnoma svobodno in neodvisno od kitajske osrednje vlade.

Tako piše "Weltpresse" od 12.5. Švicarski list "Journal de Genève" od 1. maja pa je zapisal sledeče:

Tekmovanje med Rusijo in Ameriko za vpliv na Kitajskem zelo zamegli položaj. Mandžurija ima zelo ugodno, osrednjo zemljepisno lego med SSSR in Japonsko. Valesila, ki jo obvlada, more obvladati tudi vzhodno Sibirijo in Vladivostok.

Združene države želijo spravljeno in pomirjeno Kitajsko, da se čim bolj razvijejo medsebojni gospodarski odnošaji. Sovjeti, ki nimajo možnosti za konkurenco z Ameriko, poskušajo spraviti šibko točko te velikanske, omahujoče republike pod svoj vpliv. Trenutno širi Kremelj - prisiljen k previdnosti zaradi brezdvomne tehnične premoči Anglo-saksoncev - svoje obrambne točke proti Vzhodu in Zapadu, po vzorcu zapadnih demokracij. Pogodbo, ki jo je Moskva sklenila s Čangkajškom, je hotela doseči, da bi si le-ta delil oblast s komunisti, s tem zagotoviti hitro usmeritev na levo, ne da bi Anglo-saksonci mogli proti temu kaj ukreniti.

10.januarja 1946 je general Marshall dosegel začasen sporazum med komunisti in osrednjo vlado. Pogajanja so se vlekla v neskončnost, posebno, ker Čangkajšek ni hotel sprejeti komunističnih predlogov. Ti so namreč zahtevali v državnem svetu 10 od 40 sedežev, razen tega odgovornost ministrov parlamentu, politično amnestijo in popolno politično svobodo.

Iz primerov v zadnjem času je razvidno, da so se čete Rdeče armade umaknile iz pokrajin, katere smatrajo Sovjeti kot življensko važne, šele tedaj, če so se politične oblasti polastili elementi, katere oni označujejo kot "demokratske". Ni dvoma, da bi se Rdeča armada hitreje umaknila, če bi v Čungkingu prišlo do sporazuma. Da pa ne bi svojih obveznosti v drugo krčnilin da ne bi riskiral preloma z Združenimi državami, je Kremelj sklenil umakniti armado maršala Malinovskega do 30 aprila.

Da bi preprečil novo bratomorno vojno in s tem vmešavanje ameriških čet, je general Marshall pričel pogajanja s Čangkajškom

Čuenlešem, da ju pripravi do zedinitve glede ukinitve bojev v Mandžuriji. Ta poskus se je izjalovil, ker so komunisti obitali osrednji vladi, češ da zaseda kraje, kjer pri ukinitvi sovražnosti ni bilo rednih čet. Zdi se, da se je položaj še bolj zapletel ravno na predvečer seje ustavodajne skupščine."

JUGOSLOVANI DEMONSTRIRAJO. -
 "Ob priliki, ko so trije Titovi častniki obiskali Jugoslovane v taborišču v Monakovem (Infanteriestrasse) in ko so jih nagovarjali k povratku v domovino, je prišlo v opoldanskih urah do demonstracije. Stotine Jugoslovanov so se zbrali pred poslopjem, kjer so se častniki nahajali in so vzklikali "Živel kraj Peter", "Dol Tito," "Dol diktatura", "Zivela Amerika". Z narodno himno in različnimi narodnimi plesi se je zaključila demonstracija, s katero so Jugoslovani dali duška svoji volji, ne vrniti se pod nobenimi pogoji v današnjo Jugoslavijo." ("Münchener Nachrichten".)

SRBSKA PRAVOSLAVNA CERKEV noče priznati oblasti moskovskega patriarha in napadati sv. Stolico, s katero deli iste težave. ("The Universe" od 3.5.1946.)

V FATIMI so bile 13. t.m. velike slavnosti, na katere je prišlo velikansko število romarjev iz vse Portugalske. V navzočnosti papeževnega legata so kronali kip Fatimske Matere božje. Sveta maša je bila na prostem pred novo baziliko, ki je že skoraj dograjena. Prvotno romarsko cerkev so zanj prenovili. Sv. oče je imel po radiu v portugalskimi nagovor na romarje zbrane v Fatimi.

NEMIRI V KRAKOVU. V Krakovu so zaprli univerzo "Jageloncev" zaradi študentskih nemirov. Kot poročajo, so padli strelji na glavni stan komunistične partije in so se čuli vladi in Rusiji sovražni vzkliki. ("Volkszeitung" od 15.5.1946.)

O DRZAVLJANSKI VOJNI NA KITAJSKEM. Kitajski vrhovni general Ho Jing Cin je včeraj obital komunistom, da hočejo zanetiti državljansko vojno in v to pritegniti

še Sovjetsko zvezo. Izjavil je, da vojna in mir na Kitajskem odvisita od tega, če bodo komunisti predali mandžursko glavno mesto Cangcun ali ne. ("Volkszeitung" od 15.5.1946.)

BRITANSKI KATOLICANI so se odzvali pozivu sv. očeta za pomoč stradajoči Evropi in so do zdaj nabrali ter izročili apostolski nunciaturi v Londonu 54.000 funtov šterlingov. To vsoto so zbrale škofije, redovne družine in samostanske šole. 9.939 funtov šterlingov je bilo danega izrecno za pomoč stradajočim otrokom v Evropi. Darovi se še stekajo in verjetno je, da bodo dosegli vsoto 60.000 funtov šterlingov. Sv. oče je izrazil svoje priznanje in svojo hvaležnost angleškim katolicanom, ki so se tako hitro odzvali njegovemu pozivu. ("The Universe" od 3.5.1946.)

INFLACIJA... Madžarska narodna banka je začela spravljati v promet bankovce v imenski vrednosti 1 milijarde pengov. To so morali storiti zaradi tega, ker so povprečni meščani za vsakdanje nakupe morali nositi s seboj cele zaboje bankovcev. ("Volkszeitung", od 15.5.1946.)

ZBOROVANJE SLOMSKOVE DRUŽBE v Spittalu bo 23. maja 1946. Dnevni red je sledeč: ob 8 uri sv. maša; ob 9 uri otvoritev zborovanja, nato bo sledilo branje zapisnika zadnjega zborovanja. Dr. Mihelčič Franc bo nato predaval o "Dednoslovju in vzgoji", g. Zorman Franc pa o "Vzgojiteljevi socialni vesti". Solske ter stanovske zadeve in slučajnosti bodo zborovanje zaključile. Na zborovanje so vabljeni vsi gg. duhovniki, profesorji in učiteljstvo. Udeležite se polnoštevilno.